

[Úvodní Stránka](#) > ... > [Rodinné Věci a Dědictví](#) > [Vyživovací Povinnost](#) > Portugal

Vyživovací povinnost

Obsah zajišťuje

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Portugalsko

1 Co znamenají pojmy „výživné“ a „vyživovací povinnost“ v praxi? Které osoby musí platit výživné jiné osobě?

Výživným se rozumí veškeré potřeby stravování, bydlení a ošacení. Ve vztahu k nezletilému dítěti zahrnuje rovněž náklady na vzdělávání a odbornou přípravu.

Výživné musí platit v uvedeném pořadí tyto osoby:

- manžel nebo bývalý manžel,
- potomci,
- předci,
- sourozenci,
- strýcové a tety během nezletilosti vyživované osoby,
- nevlastní otec a nevlastní matka ve vztahu k nevlastním nezletilým dětem, které jsou nebo byly v jejich péči v okamžiku úmrtí jejich manžela.

Kromě výše uvedených případů, kdy vyživovací povinnost vyplývá ze zákona, může vyživovací povinnost vyplývat z dědictví (vyživovací povinnost ze závěti) nebo ze smlouvy.

Hmotněprávní úprava vyživovací povinnosti je obecně stanovena v článcích 2003 až 2023 [občanského zákoníku](#)

2 Do jakého věku může dítě dostávat vyživovací příspěvek? Liší se pravidla pro výživné týkající se nezletilých od pravidel týkajících se dospělých?

Dítě je oprávněno k výživnému do doby, než nabude zletilosti (*maioridade*) nebo svéprávnosti (*emancipação*). Zletilosti se nabývá dovršením 18 let. Ve věku 16 až 18 let může nezletilý nabyt svéprávnosti uzavřením manželství.

Existuje rozdíl mezi hmotněprávní úpravou výživného pro nezletilé děti a úpravou výživného pro dospělé osoby: zatímco výživné na dospělé osoby zahrnuje pouze náklady na stravu, bydlení a ošacení, výživné na nezletilé děti navíc zahrnuje náklady na vzdělávání a odbornou přípravu.

Pokud děti po nabytí zletilosti nebo svéprávnosti pokračují ve vzdělávání či odborné přípravě, mohou proti rodičům zahájit řízení ve věcech výživného. V tomto případě zahrnuje výživné kromě nákladů na stravu, bydlení a ošacení i nezbytné náklady na vzdělávání a odbornou přípravu. Délka plateb vyživovací povinnosti je stanovena dohodou nebo rozhodnutím. Délka plateb stanovená rozhodnutím je úměrná době trvání vzdělávání nebo odborné přípravy.

Ve zvláštních případech uvedených výše zahrnuje výživné na zletilé dítě, které pokračuje ve vzdělávacím procesu, náklady na odbornou přípravu a vzdělávání. Pokud je požadováno výživné na zletilé dítě, zákon předpokládá, že se zachová výše výživného stanovená v době nezletilosti, a to až do věku 25 let. V takovém

případě nese důkazní břemeno ohledně toho, že výživné stanovené v době nezletilosti dítěte již není po dosažení zletilosti nutné nebo je nadměrné, povinný rodič.

Konkrétně je hmotněprávní úprava výživného na nezletilé děti a děti, které nabyly zletilosti nebo svéprávnosti, stanovena v článcích 1878 až 1880 a 1905 [občanského zákoníku](#).

Pravidla občanského procesního práva vztahující se na stanovení vyživovací povinnosti a vyplácení výživného nezletilým dětem a dospělým osobám se v určitých případech rovněž liší.

Rozdíly v použitelných procesních pravidlech budou zmíněny v odpovědích na otázky č. 3 a 10.

3 Měl bych se s žádostí o výživné obrátit na příslušný orgán nebo na soud? Jaké jsou hlavní prvky tohoto postupu?

Odpověď na tuto otázku se liší podle níže nastíněných situací.

Stanovení výživného na nezletilé děti a mezi manželi v případě původní dohody

Osoba povinná a osoba oprávněná se mohou na stanovení výživného dohodnout. V případě výživného na nezletilé děti nebo výživného mezi manželi mohou strany požadovat schválení dohody u soudu nebo na matričním úřadu (*Conservador do Registo Civil*), a to v závislosti na následujících okolnostech.

V případě sporného rozvodu lze nicméně dosáhnout dohody o výživném na nezletilé děti. V takovém případě se o schválení dohody o výživném na nezletilé děti žádá u soudu v rámci řízení ve věci úpravy výkonu rodičovské zodpovědnosti. Základní principy tohoto řízení jsou uvedeny v následujícím pododdílu.

V případě rozvodu manželství dohodou se o schválení dohody o výživném mezi manželi a/nebo výživném na nezletilé děti žádá u matrikáře v rámci řízení ve věci rozvodu na základě vzájemné dohody. Toto řízení spadá do výhradní pravomoci matričního úřadu, přičemž návrh na zahájení řízení může být podán na jakémkoli matričním úřadu. Pokud jde o dohodu týkající se výživného na nezletilé děti, musí se k návrhu předběžně vyjádřit státní zastupitelství soudu příslušného pro obvod, v němž se nachází matriční úřad, ve kterém bylo řízení zahájeno. V případě, že je přípustnost dohody schválena, je vyhlášen rozvod. Pokud dohoda schválena není, je řízení ve věci rozvodu na základě vzájemné dohody postoupeno soudu, kde bude toto řízení dále probíhat. V takovém případě je na soudu, aby dohody týkající se výživného na nezletilé děti nebo mezi manželi posoudil a schválil.

Stejná pravidla platí v případě soudní rozluky osob a rozdělení majetku, prohlášení manželství za neplatné nebo zrušení manželství.

I pokud se nejedná o rozvod nebo rozluku, musí rodiče v případě, že existuje dohoda, podat na matričním úřadu návrh na schválení dohody o úpravě rodičovské zodpovědnosti nebo na její změnu, a to obdobným způsobem, jak je popsáno výše.

Stanovení výživného bez původní dohody

Výživné rodičů na nezletilé děti

V případě sporného rozvodu se o stanovení výživného na nezletilé děti žádá u soudu v rámci ochranného řízení ve věci úpravy výkonu rodičovské zodpovědnosti. Rodiče mohou později požádat o schválení dohody týkající se rodičovské zodpovědnosti. Jestliže taková dohoda neexistuje nebo nebyla schválena, nařídí státní zástupce úpravu výkonu rodičovské zodpovědnosti. Řízení je vedeno před soudem. Rodiče jsou předvoláni k ústnímu jednání, k němuž lze přizvat i nezletilé dítě a další příbuzné. Pokud se na ústním jednání ukáže, že dohoda není možná, stanoví soudce dočasnou úpravu výkonu rodičovské zodpovědnosti a navrhne stranám, aby se zúčastnili mediace nebo zvláštního odborného jednání. Pokud stále není dosaženo dohody, jsou rodiče vyzváni, aby uplatnili své argumenty a předložili důkazy. Následuje zjištění skutkových okolností, soudní jednání a rozsudek.

Stejná pravidla platí v případě soudní rozluky osob a rozdělení majetku, prohlášení manželství za neplatné nebo zrušení manželství.

Výživné rodičů a jiných osob povinných placením výživného nezletilým dětem

Výživné na nezletilé děti může být rovněž stanoveno v rámci opatrovnického řízení ve věci výživného na dítě, například, je-li nutné zahájit řízení proti povinným osobám výhradně pro tento účel. V rámci daného řízení je rovněž možné změnit dříve stanovené výživné. Řízení probíhá před soudem a zahajuje se podáním návrhu obsahujícím tyto prvky: osvědčení dokládající stupeň příbuzenského vztahu nebo vztah mezi dítětem a žalovaným; osvědčení prokazující stupeň pokrevního nebo nepokrevního příbuzenství mezi nezletilým dítětem a žalovaným, případně osvědčení předchozího rozhodnutí o stanovení výživného, seznam svědků. Je předvolána žalovaná strana. Poté se určí datum jednání v zájmu dosažení dohody mezi stranami. Jestliže dohody není možné dosáhnout, následuje vyjádření k žalobě, zjištění skutkových okolností, soudní jednání a rozsudek.

Výživné na zletilé nebo svéprávné dítě

Řízení ve věci stanovení výživného na zletilé nebo svéprávné dítě může být zahájeno na kterémkoli matričním úřadu podáním žaloby, v níž jsou uvedeny skutkové a právní důvody. K návrhu musí být přiloženy písemné doklady, jakož i všechny ostatní důkazy. Je předvolána žalovaná strana. Jestliže žalovaný nevznese námitky, je žalobě vyhověno a o stanovení výživného rozhodne matrikář. Jestliže žalovaný vznesl námitky, matrikář se pokusí o smíření obou stran. Není-li smíření možné, matrikář věc připraví a postoupí ji příslušnému soudu k projednání.

Jestliže již bylo vedeno soudní řízení, během něhož bylo stanoveno výživné na nezletilé dítě, spojí se žádost o stanovení výživného na dítě, které mezitím nabylo zletilosti nebo svéprávnosti, s dříve zahájenou věcí a příslušná žaloba je projednána tímto soudem, a nikoli matričním úřadem.

Mezi manželi a bývalými manželi

Řízení ve věci stanovení výživného mezi manželi a bývalými manželi, pokud neexistuje původní dohoda, přísluší soudu. Řízení má podobu určovací žaloby a probíhá stejným postupem jako v případě výživného na zletilou osobu, jak je uvedeno dále.

Výživné na zletilé osoby

Kromě výše uvedených případů přísluší řízení ve věci stanovení výživného na zletilé osoby soudu (např. žádost o výživné na děti podaná rodičem). Řízení má podobu rozhodnutí o uložení vyživovací povinnosti. Je zahájeno předložením prvotního žalobního návrhu soudu.

V tomto žalobním návrhu musí žalobce určit soud, kterému se věc předkládá, uvést strany, jejich jména, bydliště nebo sídlo a pokud je to možné, profesi, místo výkonu práce, stanovit typ řízení, uvést skutečnosti a právní důvody, kterými zdůvodňuje žalobu, formulovat žalobní návrh a uvést hodnotu sporné částky. Na konci žalobního návrhu se předkládá seznam svědků a veškeré další požadované skutečnosti. V případě zastoupení strany právním zástupcem musí být k žalobě přiloženy dokumenty prokazující předchozí uhrazení poplatku za podání žaloby a plnou moc k právnímu zastupování. Případně může být přiložen dokument, který prokazuje, že byla přiznána možnost využít právní ochrany.

V případě zastoupení advokátem se prvotní žalobní návrh podává elektronicky prostřednictvím formuláře, jenž je k dispozici na adrese [Citius \(mj.pt\)](http://Citius(mj.pt)), a to postupem a v souladu s pokyny, které jsou na těchto stránkách uvedeny. Pokud strana není zastoupena právním zástupcem, může podat prvotní žalobní návrh v podatelně soudu jedním z následujících způsobů: osobně, poštou s dokladem o doručení nebo faxem.

Je předvolána žalovaná strana. Pokud během soudního jednání není dosaženo dohody, je zapotřebí postupovat následovně: žalobní odpověď, rozhodnutí o zahájení řízení, zjištění skutkových okolností, soudní jednání a rozsudek.

V závislosti na výše uvedených případech je řízení o stanovení výživného upraveno:

- články 5 až 20 [legislativního nařízení č. 272/2001](#) ze dne 13. října 2001 a v člancích 274A až 274C [zákona o matrikách](#) (Código de Registo Civil), pokud jde o matriční úřady,
- články 45 až 47 [zákona č. 141/2015](#) ze dne 8. září 2015 (výživné na nezletilé děti) a články 548 a 550 a násl. (osoby povinné platit výživné), články 931 a 994 (výživné na manžela v případě rozluky nebo rozvodu) a článkem 989 (výživné na zletilé nebo svéprávné děti) [občanského soudního řádu](#), pokud jde o soudy.

4 Je možné podat žádost jménem příbuzného (pokud ano, jakého stupně) nebo jménem dítěte?

V případě výživného na nezletilé děti může žalobní návrh podat právní zástupce dítěte, státní zástupce, poručník nebo ředitel vzdělávacího zařízení nebo zařízení péče o nezletilé, do kterého bylo dítě umístěno. Jakákoli osoba může uvědomit státní zastupitelství o nutnosti stanovit výživné na nezletilé dítě (článek 45 [zákona č. 141/2015](#) ze dne 8. září 2015).

V případě výživného na nesvéprávné dospělé osoby může řízení zahájit jejich zákonný zástupce (článek 16 [občanského soudního řádu](#)).

Kromě případů nesvéprávnosti musí být řízení o stanovení vyživovací povinnosti k zletilé osobě a zletilým dětem nebo dětem, které nabyly svéprávnosti, zahájeno tak, že podání předloží tyto osoby samy, nebo jimi určený právní zástupce či advokát na základě zmocnění k podání příslušného žalobního návrhu.

Zákon však ve vztahu k nezletilým dětem stanoví tento zvláštní případ: rodič, který nese hlavní odpovědnost za hrazení nákladů za zletilé nebo svéprávné děti, které se nemohou samy vyživovat, může požadovat, aby druhý rodič přispíval na jejich obživu a vzdělání. Na základě rozhodnutí soudu nebo po dohodě rodičů může být tento příspěvek zcela nebo zčásti poskytován zletilým nebo svéprávným dětem (článek 989 [občanského soudního řádu](#)).

5 Jestliže mám v úmyslu podat žalobu, jak zjistím, který soud je příslušný?

Výživné na nezletilé děti

Ve věcech opatrovnického řízení za účelem úpravy výkonu rodičovské zodpovědnosti a stanovení výživného na nezletilé děti je příslušná soudní sekce pro rodinu a nezletilé děti (*Juízo de Família e Menores*) okresního soudu (*Tribunal de Comarca*). Jestliže soudní sekce pro rodinu a nezletilé děti není k dispozici, bude případ projednán místní soudní sekcí (*Juízo Local*) nebo soudní sekcí s obecnou příslušností (*Juízo de Competência Genérica*) okresního soudu.

Místní příslušnost soudu a soudní sekce se stanoví na základě následujících pravidel. V zásadě se místní příslušnost soudu a soudní sekce určuje podle místa pobytu nezletilého dítěte v okamžiku zahájení řízení.

Pokud je místo pobytu dítěte neznámé, určí se příslušnost soudu a soudní sekce podle místa pobytu nositelů rodičovské zodpovědnosti.

Pokud se bydliště nositelů rodičovské zodpovědnosti nachází na různých místech, určí se příslušnost soudu a soudní sekce podle místa pobytu osoby, které bylo svěřeno nezletilé dítě do péče, či v případě společné péče, osoby, se kterou nezletilé dítě žije.

Pokud se řízení týká dvou a více dětí, které jsou dětmi stejných rodičů a bydlí v různých okresech, určí se příslušnost soudu a soudní sekce podle místa, kde žije větší počet těchto dětí. Pokud jsou veškeré okolnosti rovnocenné, jsou příslušnými soud a soudní sekce, kterým byl podán návrh na stanovení vyživovací povinnosti v prvním stupni.

V případě, že dítě nežije v okamžiku zahájení řízení v Portugalsku, určí se příslušnost soudu a soudní sekce podle místa pobytu žalobce nebo žalovaného; pokud se rovněž tyto osoby nacházejí v zahraničí a příslušnost portugalského soudu je dána mezinárodně, projednává danou věc okresní soud v Lisabonu (*Tribunal da Comarca de Lisboa*), a sice soudní sekce pro rodinu a nezletilé děti, který má místní příslušnost pro město Lisabon.

Výživné na zletilé děti

K řízení ve věci vyživovací povinnosti k zletilým dětem je příslušný jakýkoli matriční úřad. Jedinou výjimkou je případ, kdy již bylo vedeno řízení, v němž bylo rozhodnuto o stanovení výživného na nezletilé dítě. V takovém případě se žaloba o určení vyživovací povinnosti k dítěti, které mezitím nabylo zletilosti nebo svéprávnosti, spojí s dříve zahájenou věcí a projedná ji soud, před nímž probíhalo řízení v uvedené věci.

Výživné mezi manželi a bývalými manželi

K řízení o určení vyživovací povinnosti mezi manželi a bývalými manželi je příslušná soudní sekce pro rodinu a nezletilé děti okresního soudu v místě pobytu žalovaného. Jestliže soudní sekce pro rodinu a nezletilé děti není k dispozici, bude případ projednán místní soudní sekcí nebo soudní sekcí s obecnou příslušností okresního soudu.

Výživné na zletilé osoby

Kromě výše uvedených případů vede řízení pro stanovení výživného na zletilé osoby: ústřední občanskoprávní soudní sekce (*Juízo Central Cível*) (je-li hodnota sporu vyšší než 50 000,00 EUR), místní soudní sekce nebo soudní sekce s obecnou příslušností, existuje-li (pokud hodnota sporu nepřevyšuje 50 000,00 EUR). Místně příslušnými jsou soud a soudní sekce v místě bydliště žalovaného.

Výkon rozhodnutí ve věcech výživného

Níže uvedené soudy jsou příslušné pro podání návrhu na zvláštní řízení o vymáhání výživného v případě prodlení platby výživného.

Pokud bylo řízení o určení vyživovací povinnosti vedeno *soudní sekcí pro rodinu a nezletilé děti okresního soudu*, bude zvláštní řízení o vymáhání výživného vedeno rovněž uvedeným soudem či soudní sekcí v rámci příslušné věci, k níž musí být připojen návrh na zvláštní vykonávací řízení.

Pokud bylo řízení o určení vyživovací povinnosti vedeno *ústřední občanskoprávní soudní sekcí okresního soudu*, má pro zvláštní řízení o vymáhání výživného příslušnost exekuční soudní sekce (*Juízo de Execução*), ledaže by příslušným soudem byl z důvodu výše peněžního nároku ústřední občanskoprávní soud.

Pokud exekuční soudní sekce není k dispozici, je pro zvláštní řízení o vymáhání výživného příslušný ústřední občanskoprávní soudní sekce, která rozhodovala ve věci *dotčené určovací žaloby*, a v takovém případě probíhá výkon v rámci takového řízení.

Pokud řízení o stanovení vyživovací povinnosti probíhalo před *místní občanskoprávní soudní sekcí (Juízo Local Cível)* nebo *soudní sekcí s obecnou příslušností okresního soudu*, probíhá řízení o výkon v rámci takového řízení, pokud není k dispozici exekuční soudní sekce. Existuje-li exekuční soudní sekce, bude tato příslušnou pro zvláštní řízení o vymáhání výživného (místní příslušnost této sekce pokrývá místo, v němž se nachází soudní sekce s obecnou příslušností nebo místní občanskoprávní soudní sekce, která projednávala návrh na uložení vyživovací povinnosti).

Co se týče výkonu rozhodnutí vyneseneých soudy, a to i pokud výkon neprobíhá u soudu, jenž vykonatelný rozsudek vydal, předkládá se návrh na výkon v rámci řízení o stanovení výživného v místě vnesení takového rozsudku. V takovém případě, pokud příslušnost náleží exekuční soudní sekcí, musí jí soud vynášející rozsudek neprodleně zaslat kopii rozhodnutí o výkonu, návrh, na jehož základě má být výkon proveden, a související dokumenty.

Stejná pravidla se uplatní v případech, kdy exekuční soudní sekce není k dispozici a příslušnost ve věci řízení o výkonu rozhodnutí tak náleží místní občanskoprávní soudní sekcí nebo soudní sekcí s obecnou příslušností.

Pokud řízení o určení vyživovací povinnosti neprobíhalo před soudem, ale před matričním úřadem, řídí se místní příslušnost pro zvláštní řízení o vymáhání výživného těmito zásadami:

- řízení o výkon rozhodnutí je zapotřebí zahájit před soudem v místě, v němž se nachází bydliště povinného; oprávněný si však může zvolit za příslušný soud soud místa splnění povinnosti, pokud má bydliště v metropolitní oblasti Lisabonu nebo Porta a povinný má rovněž bydliště ve stejném statutárním městě,
- pokud má být výkon proveden v místě bydliště povinného a ten má bydliště mimo Portugalsko, avšak v Portugalsku se nachází jeho majetek, je soudem příslušným pro výkon soud místa, v němž se tento majetek nachází.

Pokud jde o věcnou příslušnost pro výkon rozhodnutí o vyživovací povinnosti, která je stanovena rozhodnutím matričního úřadu, uplatní se tato pravidla:

Příslušnost má *soudní sekce pro rodinu a nezletilé děti okresního soudu*, která připraví a rozhoduje v řízení o

výkonu vyživovací povinnosti mezi manželi a bývalými manželi, v případě nezletilých dětí a dětí, které nabyly zletilosti nebo svéprávnosti. Vzhledem k tomu, že v tomto případě nebyla příslušná určovací žaloba projednávána před soudní sekci pro rodinu a nezletilé děti, ale před civilní matrikou, mohou soudy rozhodnout, že příslušnost k projednání takové věci má *exekuční soudní sekce okresního soudu*.

V případě, že neexistuje exekuční soudní sekce, bude mít sekundární příslušnost pro zvláštní řízení o vymáhání výživného místní občanskoprávní soudní sekce nebo soudní sekce s obecnou příslušností.

Poznámka:

Výklad výše uvedených pravidel je však u jednotlivých vnitrostátních soudů nejednotný.

6 Musím jako žalobce podat žalobu skrze nějakého prostředníka (např. advokáta, ústředního nebo místního orgánu atd.)? Pokud ne, jaké postupy se použijí?

V případě řízení o výživném na nezletilé dítě je zastoupení advokátem zpravidla povinné jen ve fázi odvolání. Žalující zletilá osoba nebo osoba, která nabyta svéprávnosti (např. osoba, která pečuje o nezletilé dítě), může před soudem vystupovat sama, pokud řízení probíhá v prvním stupni. Jmenování advokáta dítěte je však povinné, pokud jsou jeho zájmy a zájmy jeho rodičů, zákonného zástupce nebo osoby, která jej má ve skutečné péči, protikladné, jakož i v případě, že o takové jmenování žádá před soudem dítě, které je dostatečně zralé.

Pro ostatní řízení o výživném se uplatní následující obecné zásady.

Povinné zastoupení advokátem se uplatní: v případech projednávaných příslušnými soudy, je-li z důvodu hodnoty sporu přípustné řádné odvolání, v případech, v nichž je vždy přípustné odvolání, bez ohledu na hodnotu sporu; u odvolání a ve věcech, které projednávají soudy vyšších stupňů.

V současnosti (rok 2022) je možné podat řádné odvolání, pouze překročí-li hodnota sporu limit pro soud, který takové odvolání projednává, a napadené rozhodnutí je v neprospěch odvolávající se osoby, a to v částce, jež převyšuje o polovinu limit určený pro uvedený soud. V případě pochybností o částce, kterou má uhradit neúspěšná strana, se vezme v potaz hodnota vyplývající z žalobního návrhu. Tato právní zásada má řadu výjimek, které jsou stanoveny ve stejném článku a v jiných zvláštních právních předpisech. V roce 2022 se v okamžiku aktualizace tohoto informativního přehledu uplatňovaly v občanskoprávních věcech tyto limity: odvolací soud (*Tribunal da Relação*) – 30 000,00 EUR, soud prvního stupně – 5 000,00 EUR.

I v případě povinného zastoupení advokátem mohou advokátní koncipienti, obhájci a samy strany sporu činit taková podání, která se netýkají právních otázek.

7 Musím platit poplatky za podání žaloby? Pokud ano, o jakou částku se bude přibližně jednat? Jsou-li mé finanční prostředky nedostačující, může mi být poskytnuta právní pomoc k úhradě nákladů řízení?

Odpověď na tuto otázku se liší v závislosti na tom, zda bylo řízení o určení vyživovací povinnosti vedeno před soudem, nebo matričním úřadem a zda strany sporu využily právní ochrany, či nikoli. Náklady řízení se platí soudu. Poplatky se platí matričním úřadu.

Náklady v případech projednávaných soudy

Úhrada nákladů je stanovena v [nařízení o nákladech soudních řízení \(Regulamento das Custas Processuais\)](#).

Náklady zahrnují soudní poplatek, výlohy a náklady strany sporu – článek 529 [občanského soudního řádu](#).

Výjimky

Podle čl. 4 odst. 1 písm. i) a l) [nařízení o nákladech soudních řízení](#):

Nezletilé děti jsou osvobozeny od soudních nákladů, zastupuje-li je státní zástupce nebo soudem ustanovený

advokát, a jsou rovněž osvobozeni od poplatků ve věcech projednávaných před matričním úřadem.

Nezletilé děti nebo jejich zákonní zástupci jsou rovněž osvobozeni od nákladů v odvolacích řízeních proti rozhodnutím, která se týkají vyživovací povinnosti, o níž bylo rozhodnuto v rámci řízení soudu pro mladistvé. Řízení vedená soudem pro mladistvé, v nichž může být určena vyživovací povinnost, jsou obvykle řízení o výživné na dítě a řízení o úpravě výkonu rodičovské zodpovědnosti. Tato řízení mají charakter zvláštních nesporných řízení.

Podle čl. 15 odst. 1 písm. f) [nařízení o nákladech soudních řízení](#):

Strany sporu v řízeních soudu pro mladistvé jsou osvobozeny z povinnosti uhradit soudní poplatky předem, a to včetně řízení o stanovení výživného. V těchto věcech se namísto úhrady soudního poplatku předem požaduje od strany sporu uhrazení poplatku ve lhůtě deseti dnů po vynesení rozsudku v hlavním řízení. Uvedené platí, i pokud nebylo vyneseno konečné pravomocné rozhodnutí.

Vyjma výše uvedených věcí je nutné v zásadě náklady sporu uhradit. Tato povinnost se však neuplatní v případě, že je straně sporu poskytnuta právní ochrana a/nebo že se na dotčené řízení vztahuje kapitola V nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2009.

Náhrada nákladů

Kromě výše uvedených výjimek je k podání žaloby o určení vyživovací povinnosti zapotřebí uhradit počáteční soudní poplatek. Počáteční soudní poplatek odpovídá záloze na konečné náklady řízení.

Náklady zahrnují soudní poplatek, výlohy a náklady strany sporu.

Soudní poplatky

K určení výše soudních poplatků, které je nutno uhradit, je zapotřebí znát výši žalobního nároku, neboť soudní poplatky se vypočítávají z hodnoty žalované částky podle příslušné tabulky uvedené v nařízení o nákladech řízení.

Výše žalobního nároku pro účely použití výše uvedených sazebníků je určena na základě článků 296 až 310 [občanského soudního řádu](#).

Například:

- hodnota sporu konečného řízení o výživném se rovná pětinasobku roční částky požadované v žalobním návrhu, tj. hodnota sporu v těchto řízeních odpovídá hodnotě částky, která je požadována coby měsíční splátka výživného, vynásobené šedesáti;
- hodnota sporu zajišťovacího předběžného řízení o určení výživného odpovídá požadované měsíční splátce výživného vynásobené dvanácti;
- hodnota sporu rozvodového řízení a řízení ve věci úpravy rodičovské zodpovědnosti, jež se týkají nehmotných nároků jiných než výživné, odpovídá přinejmenším limitu odvolacího soudu s přičtením jednoho centu (v roce 2022 tato hodnota činila 30 000,01 EUR – článek 44 [zákona č. 62/2013](#)).

Výlohy

Na výlohy se vztahují následující pravidla (článek 532 občanského soudního řádu, který je dostupný na adrese: [zákon č. 41/2013 ze dne 26. června 2013](#)).

Co se týče výdajů a výloh spojených s dokazováním (odměna znalců, vypracování zpráv atd.), platí pravidlo, že každá strana hradí výdaje a náklady související s úkony, které sama tato strana navrhla či vykonala.

Jestliže se ukáže, že dokazování je zjevně zbytečné nebo způsobuje průtahy, strana, která je navrhla, nese příslušné náklady bez ohledu na splatnost či uložení náhrad nákladů řízení.

Pokud mají na dokazování nebo určitém výdaji zájem obě strany, hradí je strany rovným dílem, pokud v důsledku takového úkonu získají stejnou výhodu či pokud není možné určit, která ze stran se na něm bude účastnit.

Náklady strany sporu

V případě nákladů strany sporu se uplatní následující pravidlo vyplývající z článku 533 [občanského soudního řádu](#): náklady úspěšné strany hradí strana, která spor prohrála, poměrně dle své prohry.

Náklady stran sporu zahrnují předem uhrazené soudní poplatky, výlohy, které straně skutečně vznikly, poplatky zaplacené exekutorovi (*agente de execução*) a jeho výlohy, odměnu právního zástupce a jeho výlohy.

Vyúčtování nákladů řízení

S výjimkou výše uvedených případů, v nichž jsou strany osvobozeny od povinnosti uhradit zálohově soudní poplatek, soudní kancelář připraví vyúčtování nákladů řízení až po vynesení pravomocného a vykonatelného rozsudku podle příslušného výroku. Strany jsou o vyúčtování vyrozuměny.

V případě, že proti vyúčtování nákladů řízení není podáno odvolání či není jinak rozporováno, nebo jsou-li tyto opravné prostředky vyřešeny, vzniká neúspěšné straně povinnost uhradit náklady řízení a straně úspěšné nárok na náhradu vynaložených výdajů.

Náklady stran hradí neúspěšná strana přímo straně, která je vynaložila. Pokud neúspěšná strana využívá právní pomoc, uhradí příslušné částky oprávněnému stát – článek 26 [nařízení o nákladech soudních řízení](#).

Právní ochrana ve věcech projednávaných soudy

Pokud žalobce nemá prostředky na úhradu řízení, může získat právní ochranu. Podle vnitrostátních právních předpisů lze právní ochranu přiznat pouze fyzickým osobám nebo neziskovým právnickým osobám.

Režim právní pomoci je zakotven v [zákoně č. 34/2004](#) =

Právní ochrana fyzických osob může mít různou podobu: právní poradenství; osvobození od soudních poplatků a výloh; úhrada soudních poplatků a výloh v podobě splátek; jmenování právního zástupce a úhrada nákladů za jeho služby; jmenování právního zástupce a úhrada nákladů za jeho služby v podobě splátek; ustanovení soudního úředníka provádějícího exekuci.

Portugalský systém právní ochrany se uplatní podle příslušných pravidel u všech soudů a u všech druhů řízení.

Žádosti o právní ochranu se musí podávat prostřednictvím příslušného formuláře. Musí být osobně doručeny nebo zaslány na jakýkoli útvar veřejné služby Úřadu sociálního zabezpečení (*Instituto da Segurança Social IP*). Tento subjekt rovněž poskytuje příslušné formuláře a pokyny k jejich vyplnění. Obvyklá lhůta pro vyřízení žádosti činí 30 dnů. Praktické informace i formuláře jsou k dispozici na této internetové adrese [Proteção Jurídica - seg-social.pt](#).

V případě podávání žaloby musí žalobce k prvotnímu žalobnímu návrhu přiložit doklad o uhrazení soudního poplatku nebo o přiznání právní ochrany v podobě osvobození od zálohového uhrazení uvedeného soudního poplatku. Je-li právní ochrana přiznána v podobě postupných splátek soudního poplatku, musí být přiložen doklad o takovém rozhodnutí spolu s dokladem o zaplacení zbývajících dlužných částek – články 14 a 15 [nařízení o nákladech soudních řízení](#).

Poplatky ve věcech projednávaných matričním úřadem

Nezletilé děti jsou osvobozeny od poplatků ve věcech projednávaných matričním úřadem, pokud jsou zastoupeny státním zástupcem nebo soudem ustanoveným advokátem.

Poplatky, které jsou účtovány za věci projednávané matričním úřadem, jsou stanoveny ve vyhlášce týkající se poplatků za zápis do rejstříků a notářské služby (Regulamento Emolumentar dos Registos e Notariado).

Například v roce 2022 se za věci projednávané matričními úřady účtovaly následující poplatky (upravené článkem 18 [vyhlášky týkající se poplatků za zápis do rejstříků a notářské služby](#)):

- rozvodová řízení nebo soudní rozluka dohodou (bez majetkového vypořádání) včetně rozhodnutí o schválení dohod o výživném mezi manželi a na nezletilé děti – 280 EUR,
- řízení o stanovení vyživovací povinnosti vůči dospělé osobě nebo zletilým dětem – 120 EUR,
- řízení o změně dohod o výživném – 100 EUR.

Uvedené částky jsou platné pro rok 2022, kdy proběhla aktualizace tohoto informativního přehledu. Tyto poplatky se mohou měnit, a proto se doporučuje jejich ověření podle platných vnitrostátních předpisů.

Právní ochrana ve věcech projednávaných matričním úřadem

Právní ochrana se vztahuje pouze na dva druhy řízení vedených matričním úřadem: jmenování právního zástupce a úhrada poplatku za právní zastoupení; jmenování právního zástupce a úhrada poplatku za právní zastoupení v podobě postupných splátek.

Kromě toho jsou pro žadatele, kteří prokáží svou finanční tíseň, některé úkony matričních úřadů bezplatné.

Finanční tíseň lze prokázat na základě: dokladu vydaného příslušným správním orgánem; prohlášení vydaného veřejným subjektem sociální pomoci, u něž byla daná osoba umístěna.

V daných případech jsou bezplatné tyto akty: doklady osvědčující osobní stav nebo státní příslušnost; postupy a prohlášení, které se jich týkají; nezbytné dokumenty a postupy týkající se jejich dodání; osvědčení požadovaná pro nejrůznější účely.

Stejně pravidlo se použije i na případy projednávané matričním úřadem, v nichž se stanovuje vyživovací povinnost.

8 Jaký druh výživného soud pravděpodobně přizná? Jak se výše výživného vypočítá? Může být rozhodnutí soudu přezkoumáno, pokud se životní náklady nebo rodinné poměry změní? Pokud ano, jak (např. prostřednictvím systému automatické indexace)?

Výživné se obvykle stanovuje v podobě měsíčních plateb, vyjma případů, kdy to vylučuje dohoda stran nebo ustanovení právního předpisu, nebo pokud existují řádné důvody pro výjimečná opatření. Pokud například povinný prokáže, že výživné nemůže hradit formou splátek, ale pouze v podobě poskytnutí své domácnosti a péče, lze ve výjimečných případech vydat i takové rozhodnutí.

Výpočet výše výživného

Vyživovací povinnost a výpočet výživného jsou upraveny v článcích 1878 až 1880, 1905 a 2003 až 2023 [občanského zákoníku](#).

Výživné je přiměřené prostředkům povinného a potřebám oprávněného. Při stanovení výše výživného se rovněž přihlíží k možnosti vlastního zabezpečení oprávněného.

Potřeby oprávněného závisí na tom, zda se jedná o nezletilé dítě, zletilé dítě, které se nadále účastní vzdělávání nebo odborné přípravy, nebo o dospělou osobu. Tyto potřeby již byly zmíněny v odpovědi na otázku 1.

Pokud jde o prostředky povinného, k nimž je nutné přihlídnout, je vhodné zmínit zvláštní kritéria v závislosti na tom, zda se stanovuje výživné na dítě, nebo na bývalého manžela.

Stanovení výživného na nezletilé dítě

Vyživovací povinnost je základní rodičovskou povinností. Vyplývá přímo z čl. 36 odst. 5 Ústavy Portugalské republiky.

Výživné na nezletilé dítě musí být přiměřené prostředkům osoby, od které je placení výživného požadováno.

V souladu s judikaturou portugalského Nejvyššího soudu (*Supremo Tribunal de Justiça*) musí soud při výpočtu výše výživného na nezletilé dítě přihlídnout nejen k výši příjmů povinného, ale rovněž komplexně a obecně i k jeho společenskému postavení, schopnosti pracovat, povinnosti aktivně usilovat o zaměstnání, které mu umožní naplnit tyto povinnosti, jakož i k veškerému majetku, který vlastní.

Stanovení výživného na bývalého manžela

Při stanovení výše výživného na bývalého manžela musí soud zohlednit délku manželství, příspěvky, které byly vloženy do rodinného majetku, věk a zdravotní stav manželů, jejich profesní kvalifikaci a možnosti zaměstnání, dobu, kterou budou muset věnovat výchově společných dětí, jejich výdělky a příjmy, opětovné uzavření sňatku nebo nemanželský svazek a obecně veškeré okolnosti, které ovlivňují potřeby oprávněného a možnosti povinného.

Podle většinového závěru vnitrostátní judikatury nemá manžel oprávněný z výživného právo na zachování stejné životní úrovně, jakou požíval v době trvání manželství.

Datum, od kterého je výživné splatné

Výživné stanovené rozhodnutím soudu je splatné ode dne podání žalobního návrhu. Výživné stanovené dohodou stran a schválené rozhodnutím soudu nebo matričního úřadu je splatné ode dne, kdy povinnému tato vyživovací povinnost vznikla. Povinnému vznikne povinnost v den, který je pro příslušnou platbu stanoven, nebo pokud tomu tak není, v okamžiku, kdy je k platbě vyzván. Aniž jsou dotčeny výše uvedené případy, portugalské právo nestanoví určení výživného se zpětnou platností.

Změna již stanoveného výživného

Jestliže dojde ke změně podmínek, které měly určující význam pro stanovení výživného, může být výživné upraveno nebo zrušeno.

Pokud neprobíhá zvláštní řízení o vymáhání výživného, návrh na změnu nebo zrušení výživného se podává spolu s návrhem na stanovení vyživovací povinnosti. Pokud probíhá zvláštní řízení o vymáhání výživného, připojí se návrh na změnu nebo zrušení výživného k návrhu na výkon rozhodnutí.

Osoba povinná z výživného může požádat o jeho snížení nebo zrušení, jestliže se například snížily její finanční možnosti, zvýšily potřeby vyživované osoby, pokud vyživovaná osoba dosáhla zletilosti nebo je již schopna přispívat na svoje živobytí.

Oprávněný z výživného může žádat o zvýšení výživného, jestliže se například zhoršila jeho finanční situace, změnila se situace v rodině, narostly jeho potřeby, zvýšily se životní náklady, a toto zvýšení může a má být finančně podpořeno povinným z výživného (protože mezitím například došlo ke zvýšení jeho platu).

Automatická valorizace

Aby se zohlednilo zvyšování životních nákladů, může rozhodnutí o stanovení výživného určit, že jistá částka bude podléhat pravidelné (obvykle roční) valorizaci.

Valorizace může vycházet z růstu míry inflace, kterou každoročně zveřejňuje národní statistický úřad, nebo z nárůstu určité úrokové sazby stanovené soudem. Může ale také vycházet ze stanoveného ročního nárůstu určité částky podle rozhodnutí soudu.

Za automatickou valorizaci, jakož i volbu vhodných prostředků pro její zabezpečení, je zodpovědný soudce v rámci svého uvážení. Automatická valorizaci může být rovněž stanovena řádně schválenou dohodou mezi stranami.

Předběžné výživné

Kromě konečného výživného lze stanovit i předběžné výživné.

Dokud výživné není stanoveno s konečnou platností, může soud na základě žádosti oprávněného nebo z moci úřední, jedná-li se o nezletilé dítě, přiznat v rámci své pravomoci předběžné výživné. Předběžné výživné se nikdy nevrací. Trvá po dobu hlavního řízení do stanovení konečné výše výživného. Konečné výživné je splatné od okamžiku jeho stanovení.

Jestliže probíhá sporné řízení ve věci rozvodu, může soudce stanovit předběžné výživné na jednoho z manželů nebo na děti, dokud toto řízení nebude ukončeno. Jestliže probíhá řízení ve věci úpravy rodičovské zodpovědnosti, může soudce rovněž stanovit předběžné výživné na nezletilé děti. Ve výše uvedených případech lze předběžné výživné stanovit během jednání v průběhu vlastního řízení.

Případně může být předběžné výživné stanoveno v rámci ochranného řízení, které se spojí s hlavním řízením, během něhož má být stanoveno konečné výživné.

9 Jak a komu bude výživné vypláceno?

Výživné se platí podle požadavků a osobě tak, jak je stanoveno v rozhodnutí nebo ve schválené dohodě stran řízení.

Pravidlem je, že jestliže je příjemcem svéprávná dospělá osoba nebo nezletilá osoba, která nabyla svéprávnosti, bude jí výživné vypláceno přímo.

Pokud se jedná o nesvéprávnou dospělou osobu, bude výživné vypláceno té straně, která má právní povinnost vykonávat finanční práva jménem této osoby (poručník, opatrovník nebo soudní správce majetku). Výživné může získat dokonce i ústav.

Je-li oprávněným k výživnému nezletilá osoba, je výživné vypláceno osobě, které je dítě svěřeno do péče, což může být jeden z rodičů, některá z osob příbuzných, třetí strana (pěstounská rodina) nebo ředitel ústavu, kterému bylo dítě svěřeno.

Zákon pevně nestanovuje způsob platby a strany se mohou dohodnout na tom, jak bude platba uskutečněna. Nedošlo-li k žádné dohodě, soud rozhodne o nejpraktičtějším a nejméně nákladném způsobu, jak pro plátce, tak pro příjemce výživného.

Obvykle se výživné platí v měsíčních dávkách v peněžních prostředcích a musí být oprávněnému doručeno na začátku měsíce, za který má být vypláceno.

Čas a místo platby jsou stanoveny v příslušné dohodě nebo v rozhodnutí, kterým se stanoví výživné. Jestliže stanoveny nejsou, použijí se standardní pravidla občanského zákoníku. Z těchto pravidel v zásadě vyplývá, že není-li příslušně stanoveno:

- uskutečňuje se platba výživného v peněžních prostředcích v místě bydliště oprávněného a v okamžiku splatnosti platby;
- vzhledem k tomu, že úhrada výživného se řídí gregoriánským kalendářem, může oprávněný požadovat platbu kdykoli počínaje prvním dnem v daném měsíci.

Nejběžnějšími formami platby je bankovní převod, vložení na bankovní účet, zaslání poštovní poukázky či šeku nebo osobní doručení hotovosti.

10 Neplatí-li dotčená osoba (dlužník) výživné dobrovolně, jaké kroky je možné učinit, aby byla k placení přinucena?

V případě, že osoba povinná k výživnému je v prodlení, může oprávněný využít občanskoprávní a trestní donucovací opatření.

Občanskoprávní donucovací opatření

Předexekuční jednání

V případě výživného na nezletilé děti, které bylo stanoveno v řízení ve věci výkonu vyživovací povinnosti nebo v řízení ve věci úpravy rodičovské zodpovědnosti, dává zákon oprávněnému možnost využít předexekuční jednání.

Oprávněný z výživného na nezletilé děti se může dovolávat předexekučního jednání (*incidente pré-executivo*), jak stanoví článek 48 [obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství \(Regime Geral do Processo Tutelar Cível\)](#), jsou-li naplněny tyto podmínky: neplacení nebo zpoždění platby výživného; povinný dostává pravidelný příjem ze zaměstnání nebo z renty, starobního důchodu, dávek, provizí, procent, poplatků, prémie, podílů nebo obdobných příjmů.

Žádost je spojena s řízením ve věci úpravy rodičovské zodpovědnosti nebo s řízením ve věci stanovení výživného na děti, které probíhá u soudu. Povinný je vyzooměn, aby ve lhůtě deseti dnů od data splatnosti výživné uhradil.

Pokud povinný neposkytne doklad o platbě, příslušná výše výživného bude měsíčně odečítána z jeho mzdy, platu, důchodu, dávek nebo z jiných podobných příjmů, které dostává. Za tímto účelem je vyzkoušena platební instituce, aby přistoupila k měsíčním srážkám a příslušnou částku přímo vložila na bankovní účet uvedený oprávněným z výživného. Odečtené částky zahrnují rovněž výživné, které je již splatné.

Veškeré osoby nebo subjekty, které jsou odpovědné za zpracování nebo vyplácení výše uvedených příjmů, se na základě příslušného oznámení stávají oprávněnými deponitáři částek, které se mají odvádět jako výživné. Pokud nařízenou částku neodvedou, může proti nim být v příslušném důsledku zahájeno vykonávací řízení jako součást probíhajícího řízení.

Odváděné částky nezahrnují výživné, které bylo splatné před oznámením učiněným v rámci tohoto jednání, na jehož základě má povinný provést platbu. Zahrnují však částky splatné v budoucnosti. K získání výživného, které mělo být uhrazeno v době před oznámením stanoveným během tohoto řízení, musí oprávněný podat exekuční návrh. Pokud se tedy jedná o výživné na nezletilé děti, nic nebrání oprávněnému, aby zahájil souběžně předexekuční jednání (s cílem získat platbu částek splatných v budoucnosti) a zvláštní řízení o vymáhání výživného (s cílem získat platbu dlužných částek).

Není nutné, aby předexekuční jednání předcházelo vykonávacímu řízení. Jedná se pouze o alternativu vykonávacího řízení. Není přípustná námitka, avšak prostředky, které může oprávněný z výživného využít, jsou omezenější než v případě vykonávacího řízení. Oprávněný tak může pouze požadovat srážky z platu, ze mzdy, důchodu, dávek nebo pravidelných výnosů (nemůže požadovat zabavení majetku, vkladů nebo práv na pohledávky).

Pokud je výživné určeno na nezletilé děti, může oprávněný případně zahájit zvláštní řízení o vymáhání výživného, jak je stanoveno v občanském soudním řádu. V rámci jednoho řízení může v plné výši vymáhat splatné částky, částky po lhůtě splatnosti nebo částky, které budou splatné. V řízení o vymáhání výživného může osoba oprávněná k výživnému využít širší škálu prostředků, jako je zabavení a zadržení příjmu. Postup v rámci tohoto řízení je vysvětlen v následující části.

Jednání ve věci neplnění povinnosti

V případě výživného na nezletilé děti, které bylo stanoveno v řízení ve věci úpravy rodičovské zodpovědnosti, dává zákon oprávněnému k výživnému také možnost využít jednání ve věci neplnění povinnosti, jak je stanoveno v článku 41 [obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství](#).

V tomto jednání může oprávněný požádat, aby soud nařídil nutné kroky s cílem zajistit plnění vyživovací povinnosti a aby osobu neplnící svoji povinnost odsoudil k pokutě. Jakmile je žádost zaevidována nebo připojena k řízení, předvolá soud rodiče, aby se dostavili k jednání, nebo vyrozumí žalovaného, aby se k žalobě vyjádřil, a to ve lhůtě pěti dnů.

Rodiče se mohou domluvit na změně stanoveného režimu. Nedojde-li k dohodě, soudce předběžně rozhodne o návrhu a odkáže strany na mediační řízení nebo zvláštní odborné jednání. Pokud stále není dosaženo dohody, jsou strany vyzvány, aby si vyžádaly a předložily důkazy. Následuje zjištění skutkových okolností, soudní jednání a rozsudek.

Zvláštní řízení o vymáhání výživného

Ve všech případech, kdy dochází ke zpoždění při placení výživného, může oprávněný zahájit zvláštní řízení o vymáhání výživného, jak je stanoveno v článcích 933 až 937 [občanského soudního řádu](#). Tato možnost existuje nezávisle na tom, zda se jedná o výživné pro osoby nezletilé nebo zletilé, a zda je toto výživné konečné nebo předběžné.

V případě zvláštního řízení o vymáhání výživného může oprávněný požadovat: přikázání podílu z částek, příjmů nebo důchodů, které povinný pobírá, nebo zajištění příjmů povinného.

Přikázání pohledávky nebo obstavení příjmů se uskuteční nezávisle na exekuci, přičemž jejich účelem je úhrada platby částek po lhůtě splatnosti a částek splatných v budoucnosti.

Jestliže oprávněný žádá přikázání pohledávek nebo důchodů, je orgán odpovědný za placení těchto částek nebo důchodů nebo za zpracování příslušných mzdových listin vyzkoušen, že má přiznanou část platit přímo

navrhovateli. Přiznaná částka musí být každý měsíc vložena na bankovní účet oprávněného, který příslušné číslo účtu uvede v původní žádosti.

Pokud oprávněný žádá o obstavení příjmů, uvede majetek, o který se má jednat, a exekutor nařídí, aby byl majetek považovaný za dostačující pro úhradu dlužného výživného a výživného splatného v budoucnosti obstaven.

Za tímto účelem může být vyslechnuta druhá strana. Jestliže se po obstavení zjistí, že obstavený příjem nedostačuje, může oprávněný určit další majetek. Jestliže naopak vyjde najevo, že je tento příjem nadměrný, má oprávněný povinnost přeplatek okamžitě zaplatit druhé straně. Druhá strana smí také požádat o to, aby obstavení bylo omezeno na část majetku nebo převedeno na jiný majetek.

Přiznaná částka nebo hodnota obstavení příjmů by měly být dostačující k úhradě dlužných částek, příslušných úroků z prodlení, jestliže je navrhovatel požaduje, výživného splatného v budoucnosti a automatické valorizace, jestliže byla stanovena.

Oprávněný může přesto požadovat zabavení majetku povinného. Zabavení se může vztahovat na movitý nebo nemovitý majetek, bankovní vklady, práva na pohledávky, provozovny nebo podíly ve společnostech.

Došlo-li k prodeji majetku za účelem platby dlužného výživného, nemělo by být nařízeno navrácení rozdílu z výkonu rozhodnutí o platbě výživného osobě povinné, dokud není zaručena platba výživného splatného v budoucnosti do výše, kterou považuje soudce za spravedlivou, s výjimkou případů, kdy je poskytnuta jistina nebo jiná vhodná záruka.

Předvolání povinného následuje až po zabavení/přiznání/obstavení příjmů. Podání opravného prostředku ze strany povinného nevede k zastavení výkonu.

Pokud probíhá zvláštní řízení o vymáhání výživného, připojí se návrh na změnu nebo zrušení výživného k vykonávacímu řízení.

Evropský exekuční titul

V případě, že je porušena dohoda o výživném, která je uvedena v úřední listině uzavřené se správním orgánem nebo v listině takovým orgánem ověřené, v členském státě, který není vázán Haagským protokolem z roku 2007, může se oprávněný z výživného dovolávat nařízení (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul (čl. 4 odst. 3 písm. b) uvedeného nařízení a čl. 68 odst. 2 nařízení (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008).

Trestní donucovací opatření

Článek 250 [trestního zákoníku](#) stanoví trestný čin zanedbání povinné výživy a ukládá příslušné sankce v podobě trestu odnětí svobody od jednoho měsíce do dvou let nebo peněžité tresty až do výše dvě stě čtyřiceti dnů.

Trestní řízení se zahajuje na základě podaného trestního oznámení.

Je-li tato povinnost následně splněna, může soud trest zrušit nebo prominout zcela nebo zčásti výkon dosud nevykonané části trestu.

11 Popište prosím stručně případná omezení týkající se výkonu rozhodnutí, zejména pravidla ochrany dlužníka a promlčecí a prekluzivní lhůty ve vašem systému výkonu rozhodnutí.

Pravidla pro postihnutí majetku nebo nároků a jejich omezení a důvody pro podání opravného prostředku jsou stanoveny v článcích 735 až 783 [občanského soudního řádu](#).

Veškerý majetek povinného, který lze zabavit a který v souladu s procesním právem odpovídá vymáhané dlužné částce, může být předmětem výkonu soudních rozhodnutí. Zabavení je omezeno na majetek, který je nutný k zaplacení dotčeného dluhu a předpokládaných nákladů na výkon rozhodnutí.

Kromě toho jsou ze zákona stanoveny limity pro zabavení a lhůty pro vyživovací povinnosti níže uvedené.

Omezení zabavení

Existuje určitý majetek, který nesmí být v žádném případě postižen exekucí (absolutně nezabavitelný majetek). Jiný majetek lze postihnout exekucí jen za určitých okolností (relativně nezabavitelný majetek) nebo dokonce může být postižen jen zčásti (částečně nezabavitelný majetek).

Absolutně nezabavitelný majetek

Kromě majetku, který nelze postihnout na základě zvláštního ustanovení, představuje absolutně nezabavitelný majetek:

- nezcizitelné předměty nebo práva,
- majetek ve vlastnictví státu a dalších veřejných právnických osob,
- předměty, jejichž exekuce by byla v rozporu s dobrými mravy nebo by neměla ekonomický význam, jelikož je jejich tržní hodnota zanedbatelná,
- předměty zvláště určené k veřejnému uctívání,
- hrobky,
- pomůcky a předměty, které jsou nezbytné pro postižené osoby a k ošetřování nemocných.

Relativně nezabavitelný majetek

Relativně nezabavitelný majetek se vztahuje na tyto případy:

- Kromě vymáhání plateb dluhů zajištěných nemovitostí nelze postihnout exekucí majetek státu a dalších veřejných právnických osob, subjektů oprávněných k provádění veřejných prací nebo provozování veřejných služeb nebo těch právnických osob poskytujících veřejné služby, které jsou zvláště určeny pro účely veřejného zájmu.
- Exekucí nelze rovněž postihnout pracovní nástroje a předměty nutné pro výkon povolání nebo odborné vzdělávání povinného, kromě případů, kdy dlužník uvede, že mohou být zabaveny, kdy se vymáhá zaplacení jejich kupní ceny nebo nákladů na jejich opravu nebo kdy byly zabaveny jako součást provozovny.
- Exekucí taktéž nelze postihnout věci, které tvoří základní vybavení domácnosti a nachází se v místě trvalého bydliště povinného, kromě případů, kdy se vymáhá zaplacení ceny za nákup těchto věcí nebo nákladů na jejich opravu.

Nelze exekvovat peněžní částky nebo bankovní vklady, které jsou výsledkem prodeje věcí, jež nebylo možné postihnout exekucí.

Při vymáhání výživného se uplatní výše uvedená pravidla týkající se úplné a relativní nezabavitelnosti majetku.

Pokud jde o částečně zabavitelný majetek, je zpravidla částka vyplývající z výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti, která může být zabavena, vyšší než v případě exekuce na základě jiných nároků, jak je vysvětleno dále.

Částečně zabavitelný majetek

Nelze zabavit dvě třetiny čistého příjmu, platu, pravidelných dávek ve formě starobního důchodu nebo jiných sociálních dávek, pojistného, odškodnění v případě úrazu, doživotní renty nebo jakýchkoli dávek, které zabezpečují živobytí povinného.

Pro tento typ nezabavitelnosti je stanoven maximální limit, do něž nelze dotčené položky zabavit, a rovná se třem celostátním minimálním mzdám v okamžiku každé exekuce, a minimální limit jedné celostátní minimální mzdy, kdy povinný nemá žádný jiný příjem. Jestliže se však uplatňovaný nárok týká výživného, zákon stanoví, že exekučně nepostižitelná je pouze část, která odpovídá celkové výši nepříspěvkového důchodu.

Při exekuci peněžních prostředků nebo bankovního zůstatku nelze zabavit celkovou částku rovnající se jedné celostátní minimální mzdě, a pokud se jedná o vyživovací povinnost, část, která odpovídá celkové výši nepříspěvkového důchodu.

Nezabavitelnost vztahující se na příjem, plat nebo pravidelné dávky nelze kumulovat s nezabavitelností vztahující se na peněžní prostředky nebo bankovní zůstatek.

Při nedodržení výše uvedených pravidel týkajících se exekuce může povinný podat námitku.

Promlčení

Režim promlčení pohledávek výživného je stanoven v článcích 303, 310, 313, 314, 320 a 323 [občanského zákoníku](#).

Portugalský občanský zákoník stanoví pro dlužné částky výživného promlčecí lhůtu pěti let (čl. 310 písm. f) občanského zákoníku). To znamená, že po uplynutí pěti let od data, k němuž mělo být výživné uhrazeno, je právo na výživné promlčeno z důvodu nevyužití. K přerušení této lhůty dojde na základě předvolání k soudnímu řízení ve věci placení výživného. Co se týče dlužníka, může se rozhodnout neuplatnit námitku promlčení, ale pouze po uplynutí příslušné lhůty. V případě domněnky promlčení může být tato domněnka vyvrácena výslovným nebo konkludentním úkonem. Soud nemůže uplatnit bez návrhu námitku promlčení; aby byla účinná, musí být uplatněna stranami.

V případě výživného na nezletilé děti promlčecí lhůta nezačne ani nemůže běžet, dokud nezletilý nemá ustanoveného zástupce. I když nezletilý zástupce má, promlčecí lhůta nekončí dříve než jeden rok ode dne, kdy nezletilý dosáhl svéprávnosti.

Portugalské občanské procesní právo nestanoví lhůtu, po jejímž uplynutí již oprávněný nemůže podat návrh na výkon soudního rozhodnutí ve věci výživného. Promlčené výživné může tedy podléhat výkonu rozhodnutí. V tomto případě si soud nemusí být z moci úřední promlčení vědom. Aby se promlčení uplatnilo, musí je dlužník uplatnit a na tomto základě se pak může bránit proti výkonu soudního rozhodnutí.

Námitka proti zabavení

Následující režim vychází z článků 784 a 785 [občanského soudního řádu](#).

Obecná lhůta pro podání námítky proti zabavení je deset dní od doručení oznámení o exekuci povinnému. Obecná lhůta pro podání námítky proti výkonu rozhodnutí je dvacet dní ode dne, kdy byl povinný vyrozuměn.

V případě zvláštního řízení o vymáhání výživného je povinnému doručen příkaz až poté, co bylo provedeno zabavení, přiznání nebo obstavení příjmů. Spolu s příkazem je dlužníkovi oznámeno, že zabavení již proběhlo.

Již v případě předexekučního jednání u výše uvedeného soudu pro mladistvé je dlužník vyrozuměn dříve, než je nařízeno přikázání pohledávek, není mu však umožněno podat námitku. Pouze může předložit doklad o zaplacení.

12 Existuje nějaká organizace nebo orgán, které mi mohou pomoci při vymáhání výživného?

Jestliže je výživné určeno pro nezletilého, je státní zastupitelství oprávněno zahájit příslušné řízení ve věci stanovení výživného. Kterákoli osoba může státnímu zastupitelství oznámit, že je třeba stanovit nebo změnit výživné na nezletilého. Za tímto účelem poskytuje státní zastupitelství u všech soudů konzultační služby veřejnosti.

13 Mohou (vládní nebo soukromé) organizace zaplatit namísto dlužníka zálohu odpovídající plné výši výživného nebo jeho části?

Ano, v případě výživného na nezletilé. Jedná se o Záruční fond pro výživné na nezletilé (*Fundo de Garantia dos Alimentos Devidos a Menores*, dále jen „fond“). Spravuje jej Ústav pro finanční správu sociálního zabezpečení (*Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social IP*).

Záruka výživného pro nezletilé se řídí [zákonem č. 164/99](#).

Tento fond odpovídá (do určité výše) za provedení platby výživného ve prospěch nezletilých dětí. Platba je provedena na příkaz příslušného soudu.

Požadavky

Požadavky na provedení plateb ze záručního fondu jsou tyto:

- nezletilé dítě musí pobývat v Portugalsku.
- platby výživného musí být stanoveny na základě rozhodnutí soudu (stejný účinek má i rozhodnutí matričního úřadu o stanovení výživného ve věcech spadajících do její příslušnosti),
- povinný k platbám výživného musí být v prodlení,
- musí být již zahájeno předexekuční jednání stanovené v článku 48 obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství (podle vnitrostátního práva a aktuálně platných ustanovení lze tento požadavek rovněž splnit podáním žalobního návrhu, v jehož důsledku je zahájeno řízení pro neplnění vyživovací povinnosti, jak je stanoveno v článku 41 obecné úpravy občanskoprávního řízení o poručenství, nebo zvláštní vykonávací řízení ve věcech výživného),
- hrubý příjem nezletilého dítěte nesmí překročit referenční sazbu pro sociální podporu (IAS - *indexante dos apoios sociais*),
- příjmy osoby, která pečuje o nezletilé dítě, z nichž má takové dítě prospěch, nesmí být vyšší než IAS (tj. příjem na osobu v domácnosti nezletilého dítěte nesmí překročit IAS).

V roce 2022, kdy byl tento přehled aktualizován, činila sazba IAS 443,20 EUR. Sazba IAS je zpravidla každý rok aktualizována, a je tedy vždy nutné ji ověřit podle platných vnitrostátních předpisů.

Omezení výše platby

Pokud je ověřeno splnění shora uvedených požadavků, zaručuje stát vyplácení měsíčních plateb až do maximální výše, jak je uvedeno dále.

Měsíční platby výživného, které byly takto přiznány, však nemohou u jednoho dlužníka překročit 1 IAS, bez ohledu na počet nezletilých dětí.

Soud musí v rámci tohoto limitu stanovit hodnotu plateb, které budou zaručeny fondem. Při stanovování této hodnoty přihlédne soud k finanční situaci domácnosti, výši stanoveného výživného a zvláštním potřebám nezletilého dítěte.

Fond nezajišťuje pohledávky výživného po uplynutí jejich splatnosti. Fond se zaručuje za platby výživného, jejichž splatnost nastane od prvního dne měsíce následujícího po měsíci, v němž soud rozhodl o výši zajištěné hodnoty.

Platby jsou zajištěny až do doby, než dlužník začne opět plnit svou povinnost.

Platby z fondu jsou ukončeny okamžikem, kdy dítě dosáhne osmnácti let.

Děti, které jsou umístěny ve veřejných nebo soukromých neziskových organizacích sociální podpory, jejichž činnost financuje stát, veřejné právnické osoby založené podle veřejného nebo soukromého práva, a děti, které jsou umístěny ve střediscích výchovné péče, výchovných ústavech či nápravných zařízeních pro mladistvé, nemají nárok na platby výživného ze záručního fondu.

Postup

Žádost o stanovení výše výživného, jež bude vyplácena fondem, musí být soudu předložena v rámci řízení o neplnění vyživovací povinnosti. Žádost musí podat státní zástupce nebo oprávněný z výživného.

Soudce nařídí zjištění důkazů podle potřeb dítěte a poté přijme rozhodnutí o stanovení výživného, jež bude vypláceno záručním fondem v rámci výše uvedených maximálních stropů.

Pokud je potřeba výživného naléhavá, může soudce nařídít prozatímní platby, které budou zajištěny fondem až do okamžiku vnesení pravomocného rozhodnutí.

Oprávněný z výživného musí každoročně prokázat, že i nadále splňuje požadavky na vyplácení výživného

záručním fondem, v opačném případě jsou tyto platby ukončeny.

Zákonný zástupce dítěte nebo osoba, které bylo dítě svěřeno do péče, musí vyrozumět soud nebo fond, pokud již nedochází k neplnění vyživovací povinnosti nebo pokud se situace dítěte změní.

Fond vstupuje do práv dítěte coby osoba oprávněná k plnění v rozsahu jím uhrazených plateb, aby mohl vymáhat tuto částku na povinném z vyživovací povinnosti.

14 Pokud se nacházím v tomto členském státě a dlužník má bydliště v jiné zemi:

14.1 Může mi pomoci orgán nebo soukromá organizace v tomto členském státě?

Pokud se nachází oprávněný z výživného v Portugalsku a žádá o vymožení výživného v jiném členském státě Evropské unie, musí podat žádost Generálnímu ředitelství justiční správy (*Direcção Geral da Administração da Justiça*), které je orgánem veřejné správy. Vnitrostátní právní předpisy neumožňují, aby se k těmto účelům využilo soukromoprávního subjektu.

Generální ředitelství justiční správy je portugalským ústředním orgánem pro účely uplatnění nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (dále jen „nařízení“).

Toto nařízení umožňuje přeshraniční vymáhání výživného. Nařízení se použije na rozhodnutí vydané v členských státech Evropské unie (dále jen „členský stát“) a na rozhodnutí vydávané ve státech, které nejsou členy Evropské unie (dále jen „třetí země“). Nařízení se vztahuje nejen na rozhodnutí, která byla přijata poté, co nabylo účinnosti, tj. po dni 18. června 2011, ale rovněž na rozhodnutí, která byla vydána před tímto dnem. Vztahuje se na vymáhání splatných plateb a plateb, které se stanou splatnými v budoucnu, automatickou valorizaci stanovenou v rozhodnutí a úroky z prodlení. Podle tohoto nařízení lze vymáhat výživné stanovené rozhodnutím soudu nebo rozhodnutím jiného příslušného orgánu.

Žádost o vymožení výživného v jiném členském státě je podána Generálnímu ředitelství justiční správy vyplněním a připojením příslušných formulářů, které jsou uvedeny v příloze nařízení. Oprávněný musí k formulářům přiložit určité dokumenty nebo informace, kterými mohou podle okolností být: osvědčení rozsudku nebo rozhodnutí o stanovení konečného výživného společně s doložkou nabytí právní moci a vykonatelnosti, která by měla sestávat z formuláře uvedeného v příloze I nařízení; dokumentu, který prokazuje poskytnutí právní ochrany či osvobození od soudních poplatků nebo možnosti jejich poskytnutí z důvodu postavení žalobce; bankovní údaje pro provedení platby vymožených částek; rodné listy nezletilých dětí; potvrzení školní docházky v případě dětí, které nabyly zletilosti; plná moc udělená ústřednímu orgánu; seznam dlužných částek.

Formulář nebo formuláře, které je třeba vyplnit, a dokumenty a informace, jež musí přiložit oprávněný z výživného, jsou uvedeny v pokynech, které lze získat od Generálního ředitelství justiční správy. Kontaktní údaje tohoto orgánu jsou uvedeny v odpovědi na otázku č. 14.2.

Druhy řízení, o něž lze Generální ředitelství soudní správy (*Direcção-Geral da Administração da Justiça*) požádat, jsou uvedeny v odpovědi na otázku č. 15.2.

14.2 Pokud ano, jak se mohu na takový orgán nebo soukromou organizaci obrátit?

Kontaktní údaje ústředního portugalského orgánu:

Direcção-Geral da Administração da Justiça (Generální ředitelství soudní správy)

Av. D. João II, 1.08.01 D/E

1990-097 LISABON – PORTUGALSKO

Tel. (+351) 21 790 65 00

E-mailová adresa: correio.dsycji@dgaj.mj.pt

15 Pokud se nacházím v jiné zemi a dlužník v tomto členském státě?

15.1 Mohu svou žádost adresovat přímo orgánu nebo soukromé organizaci v tomto členském státě?

Jakožto ústřední orgán podle nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 poskytne Generální ředitelství soudní správy nezbytnou podporu, jak je uvedeno v odpovědi na otázku č. 14.1.

Pokud se oprávněný z výživného nachází v jiném členském státě a hodlá požádat o uplatnění jednoho z řízení stanovených v nařízení, měl by podat žádost ústřednímu orgánu, který stanovil členský stát, v němž žadatel pobývá. Tento ústřední orgán pak následně postoupí jeho žádost portugalskému ústřednímu orgánu, který ji postoupí příslušnému vnitrostátnímu soudu.

15.2 Pokud ano, jak se mohu na takový orgán nebo soukromou organizaci obrátit a jaká pomoc mi může být poskytnuta?

Pokud se žadatel nachází v jiném členském státě, měl by mít možnost kontaktovat Generální ředitelství soudní správy prostřednictvím ústředního orgánu členského státu, v němž se nachází.

Lze poskytnout tuto pomoc:

Pro vymáhání výživného stanoveného rozhodnutím, které je vydáno v jiném členském státě, stanoví nařízení tři rozdílné soubory pravidel:

- i) pravidla, která se použijí pro rozhodnutí vydaná členským státem, jenž je vázán Haagským protokolem z roku 2007 (to je i případ Portugalska);
- ii) pravidla, která se použijí pro rozhodnutí vydaná členským státem, jenž není vázán Haagským protokolem z roku 2007;
- iii) pravidla, která se použijí pro rozhodnutí vydaná všemi členskými státy.

Rozhodnutí stanovená pod bodem i):

- musí být uznána v dožádaném členském státě bez možnosti jejich popření;
- nejsou podmíněna doložkou vykonatelnosti jsou okamžitě vykonatelná v dožádaném členském státě,
- umožňují oprávněnému žádat v dožádaném členském státě o nařízení předběžných opatření v souladu s právními předpisy tohoto státu.

Rozhodnutí stanovená pod bodem ii):

- jsou v dožádaném členském státě uznána, s výjimkou prokázání existence důvodů pro odmítnutí jejich uznání, které jsou uvedeny v nařízení,
- pokud jsou rozhodnutí vykonatelná v členském státě, ve kterém byla vydána, může oprávněný z výživného požádat, aby soud nebo příslušný orgán dožádaného členského státu uznal jejich vykonatelnost podle postupu stanoveného v nařízení;
- uznání vykonatelnosti se může vztahovat pouze na část rozhodnutí.

Rozhodnutí stanovená pod bodem iii):

- mohou být předběžně vykonatelná, pokud členský stát původu prohlásí, že opravný prostředek proti takovému rozhodnutí nebude mít odkladný účinek,
- pokud se oprávněný z výživného dovolává rozhodnutí v dožádaném členském státě, musí prokázat jeho pravost vyplněním příslušných formulářů a splněním náležitostí stanovených v nařízení,
- v případě potřeby musí oprávněný z výživného přiložit překlad rozhodnutí,
- výkon rozsudku probíhá podle práva dožádaného členského státu;

- v dožádaném členském státě nesmí být v žádném případě rozhodnutí přezkoumáváno ve věci samé,
- náklady na uplatnění nařízení nemají přednost před vymáháním dlužných částek výživného.

V článku 56 nařízení jsou uvedena řízení, jichž mohou oprávnění z výživného využít. V některých případech se tato řízení týkají nejen rozhodnutí členských států, ale i třetích zemí.

Oprávněný z výživného může zejména:

- požadovat od členského státu, aby uznal a prohlásil za vykonatelné rozhodnutí vydané v jiném státě,
- podat žalobu o stanovení vyživovací povinnosti v dožádaném členském státě,
- spojit tuto žalobu s žalobou o určení otcovství,
- podat žalobu o stanovení vyživovací povinnosti v dožádaném členském státě, pokud se prokáže, že není možné získat uznání nebo uskutečnit výkon rozhodnutí vydaného v jiném státě,
- podat návrh na změnu rozhodnutí vydaného v dožádaném členském státě,
- podat návrh na změnu rozhodnutí vydaného v jiném než dožádaném členském státě.

Tato řízení probíhají podle práva a pravidel právního řádu dožádaného členského státu, není-li v nařízení stanoveno jinak. V takových případech oprávněnému z výživného pomáhá a zastupuje ho ústřední nebo jiný příslušný orgán, subjekt veřejného sektoru či osoba, kterou jmenuje dožádaný členský stát.

16 Je tento členský stát vázán Haagským protokolem z roku 2007?

Ano, Portugalsko je vázáno Haagským protokolem z roku 2007. Rozhodnutí o výživném vynesena v Portugalsku se tedy řídí ustanoveními nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008, a sice články 8, 13 a 17 až 22.

17 Pokud tento členský stát není vázán Haagským protokolem z roku 2007, jaké právo bude použitelné pro pohledávku výživného podle pravidel mezinárodního práva soukromého? Jaká jsou příslušná pravidla mezinárodního práva soukromého?

Neuplatní se. Viz kladná odpověď na předchozí otázku.

18 Jaká pravidla upravují přístup ke spravedlnosti v přeshraničních věcech v rámci EU podle struktury kapitoly V nařízení o vyživovací povinnosti?

Portugalské právní předpisy – [zákon č. 34/2004](#) – obsahují pravidla, která poskytují srovnatelnou právní ochranu jako ustanovení kapitoly V nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008.

Tyto fyzické osoby mají nárok na právní ochranu, pokud prokážou svou finanční tíseň:

- portugalští občané a občané EU;
- cizí státní příslušníci a osoby bez státní příslušnosti s platným povolením k pobytu v některém členském státě Evropské unie,
- cizí státní příslušníci, kteří nemají platné povolení k pobytu v některém členském státě Evropské unie – za předpokladu, že právní předpisy jejich země původu přiznávají stejné právo portugalským občanům,
- osoby mající bydliště nebo obvyklý pobyt v členském státě Evropské unie, který je jiný, než členský stát, v němž bude probíhat řízení (přeshraniční spory).

Vnitrostátní právní předpisy stanoví, že pro posouzení finanční tísně fyzických osob se uplatní tato kritéria:

- Žadatel, jehož příjem domácnosti relevantní pro účely právní ochrany se rovná třem čtvrtinám referenční úrovně sociální podpory nebo je nižší, není objektivně schopen nést jakoukoli částku související s náklady řízení, a rovněž by měl mít možnost využít přidělení exekutora a bezplatného právního poradenství.
- Žadatel, jehož příjem domácnosti relevantní pro účely právní ochrany je vyšší než tři čtvrtiny referenční úrovně sociální podpory a zároveň se rovná hodnotě dva a půl násobku této úrovně nebo je nižší, je objektivně schopen nést náklady na právní poradenství, které podléhá předchozímu zaplacení poplatku, ale nemá objektivní možnost včas uhradit náklady řízení, a z tohoto důvodu může využít právní pomoci na

základě postupného splácení poplatků a rovněž přidělení exekutora.

- Žadatel, jehož příjem domácnosti relevantní pro účely právní ochrany je vyšší než hodnota dva a půl násobku referenční úrovně sociální podpory, není považován za žadatele ve finanční tísní.
- Příjem relevantní pro účely právní ochrany je částka, která je výsledkem rozdílu mezi celkovou hodnotou čistého příjmu domácnosti a příslušnou hodnotou odečtenou pro účely právní ochrany (kritéria pro výpočet hodnot jsou stanovena zákonem).
- Má se za to, že osoby, které žijí ve společné domácnosti s žadatelem o právní ochranu, jsou členy stejné domácnosti.
- Jestliže hodnota zůstatku na bankovních účtech a hodnota cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu žadatele nebo kteréhokoli člena jeho domácnosti je vyšší než hodnota, jež představuje dvacetičtyřnásobek referenční úrovně sociální podpory, má se za to, že žadatel o právní ochranu se nenachází ve finanční tísní, a to nezávisle na hodnotě příjmu domácnosti relevantní pro účely právní ochrany.
- Žadatel může výjimečně a v řádně odůvodněných případech požadovat, aby se pro účely posouzení finanční tísně zohledňoval pouze jeho vlastní příjem, majetek a běžné výdaje nebo případně i některých dalších členů jeho domácnosti.
- V případě sporu s jedním nebo více členy domácnosti se pro účely posouzení finanční tísně zohledňuje pouze příjem, majetek a běžné výdaje žadatele, nebo pokud o to žadatel požádá, i některých dalších členů jeho domácnosti.
- Jestliže v konkrétním případě ředitel služby sociálního zabezpečení, kterému přísluší rozhodovat o udělení právní ochrany, shledá, že použití kritérií uvedených v předchozích bodech by vedlo ke zjevnému popření přístupu k právu a k soudům, může prostřednictvím usnesení s odůvodněním rozhodnout opačně, než by tomu bylo při použití výše uvedených kritérií.

Právní poradenství umožňuje, aby se strana před podáním žaloby nebo napadením žaloby u soudu obrátila na právníka, který ji ohledně příslušného sporu poskytne odborné informace.

Právní pomoc může být poskytnuta těmito způsoby:

- osvobození od soudních poplatků a jiných výloh souvisejících s řízením,
- úhrada soudních poplatků a jiných výloh souvisejících s řízením v podobě postupných splátek,
- jmenování právního zástupce a úhrada poplatku za právní zastoupení;
- jmenování právního zástupce a úhrada poplatku za právní zastoupení v podobě postupných splátek.
- přidělení exekutora s cílem provést donucovací opatření (například zabavení majetku).

Právní pomoc zahrnuje zvláštní výlohy vyplývající z přeshraniční povahy sporu.

V případě žádosti o právní pomoc podané občanem z jiného členského státu v záležitosti, v níž mají příslušnost portugalské soudy, zahrnuje právní pomoc výlohy spojené s překladem, tlumočením, jakož i cestovní náklady osob, které se musí zúčastnit soudního jednání, neboť jejich přítomnost se vyžaduje, a/nebo soud má za to, že nemohou být vyslyšeny jiným způsobem.

V případě žádosti o právní pomoc podané portugalským občanem v záležitosti, v níž mají příslušnost soudy jiného členského státu, zahrnuje právní pomoc poradenství před zahájením soudního řízení až do podání žaloby v tomto členském státě, jakož i náklady spojené s překladem žádostí a dalších dokumentů.

Pokud příjemce právní pomoci spor prohraje, je režim pro proplacení záloh a výdajů uhrazených vítěznou stranou pro všechny výše zmiňované kategorie jednotlivých příjemců stejný, aniž by byla jakákoli kategorie zvýhodňována.

Součástí vnitrostátních právních předpisů jsou však i pravidla, která přiznávají méně rozsáhlou právní ochranu než kapitola V uvedeného nařízení, a musejí být tedy příslušně doplněna.

Na vnitrostátní úrovni jsou nezletilé osoby osvobozeny od poplatků, pokud je zastupuje státní zástupce nebo obhájce určený soudem.

Nezletilé děti nebo jejich zákonní zástupci jsou rovněž osvobozeni od nákladů v odvolacích řízeních proti rozhodnutím, která se týkají vyživovací povinnosti, o níž bylo rozhodnuto v rámci řízení soudu pro mladistvé.

Strany sporu v řízeních soudu pro mladistvé a v řízeních týkajících se osobního stavu jsou osvobozeny z

povinnosti uhradit soudní poplatky předem. V souladu s vnitrostátními předpisy se zletilosti dosahuje dovršením osmnácti let.

Předběžnou úhradu za soudní poplatky však nelze požadovat v rámci řízení u portugalských soudů, na něž se vztahuje uvedené nařízení. Toto platí nezávisle na skutečnosti, zda se řízení týká nezletilých nebo zletilých osob, nezávisle na druhu řízení a na tom, zda se žádost o výživné překrývá s žádostí o řízení týkající se osobního stavu (článek 44 nařízení).

V takových řízeních, kdy žadatel není oprávněn k právní pomoci ani k bezplatnému řízení, lze požadovat úhradu soudních poplatků až v konečné fázi. Navíc řízení stanovená v článku 56 nařízení, jež se týkají vyživovací povinnosti rodičů k dětem mladším 21 let (článek 46 nařízení), musí být zcela bezplatná.

Výše zmiňovaná pravidla nařízení jsou přímo použitelná a na vnitrostátní úrovni rozšiřují rozsah právní ochrany přiznané vnitrostátními předpisy.

19 Jaká opatření přijal členský stát, aby zajistil, že ústřední orgány plní činnosti popsané v článku 51 nařízení o vyživovací povinnosti?

V souladu s článkem 51 nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 poskytuje Generální ředitelství justiční správy, jakožto ústřední portugalský orgán, pomoc při řízeních stanovených v uvedeném nařízení a za tímto účelem přijímá vhodná opatření.

Plní zejména tyto úkoly:

- předává a přijímá žádosti,
- zahajuje nebo usnadňuje zahájení řízení u příslušného soudu,
- pokud to okolnosti vyžadují, poskytuje právní pomoc nebo usnadňuje její poskytování,
- pomáhá při zjišťování místa, kde se zdržuje povinný,
- usnadňuje vyhledávání informací o příjmech nebo majetku povinného,
- podporuje smírná řešení pro dobrovolné placení výživného prostřednictvím mediace, dohody nebo obdobných postupů,
- usnadňuje průběžný výkon rozhodnutí ve věci výživného včetně nedoplatků,
- usnadňuje získávání plateb výživného a jejich rychlý převod,
- usnadňuje získávání písemností nebo jiných důkazních prostředků,
- poskytuje pomoc při určení otcovství, je-li to nezbytné pro vymáhání výživného,
- zahajuje nebo usnadňuje zahájení řízení u soudu s cílem získat prozatímní opatření pro zajištění účinku podaného návrhu ve věci výživného,
- usnadňuje doručování písemností.

V zájmu dosažení uvedených cílů přijalo Generální ředitelství justiční správy, jakožto ústřední portugalský orgán, tato opatření:

- zvýšilo počet právníků a administrativních pracovníků, aby mohly být přijímány a předávány žádosti podané v souladu s nařízením,
- přijalo rodinného mediátora,
- na svých internetových stránkách vyhradilo část, která je zvláště věnována mezinárodní justiční spolupráci v občanských a obchodních věcech, kde je možné získat informace o vyživovací povinnosti, pokyny ohledně dokumentů a formulářů, jež jsou nezbytné pro zahájení řízení podle uvedeného nařízení a k vyplnění jednotného formuláře, v němž se určí dlužné částky,
- je-li tak požadováno, předává žádost o právní pomoc příslušným orgánům,
- předává žádosti příslušným vnitrostátním soudům,
- vyhotovuje překlady dokumentů nutných pro zpracování žádosti, pokud je Portugalsko žádajícím státem,
- získává informace a důkazy týkající se majetku povinného a místa, kde se zdržuje, od policejních, správních a daňových orgánů, imigračních orgánů a orgánů kontroly hranic,
- pokud jde o smír, vyrozumí povinného, který byl předvolán, aby se dostavil nebo navázal kontakt s ústředním orgánem, o žádosti ve věci stanovení, změny nebo vymáhání výživného a nastíní možné scénáře, zejména ty, které jsou pro obě strany nejvýhodnější, s cílem podnítit povinného k dobrovolnému placení.

Upozornění

Kontaktní místa, soudy nebo jiné subjekty a orgány nejsou informacemi uvedenými v tomto přehledu vázány. Je třeba řídit se platnými právními předpisy. Dané informace jsou pravidelně aktualizovány i s ohledem na vývoj judikatury.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

■ Poslední aktualizace: 11/01/2024

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.